

Kádár Jánosról

Kádár János (1912) a hazai politikai élet krejtélyes személyisége. Már 1945-ben a slagfertig és jól tájékozott moszkovita kommunisták mellett sokan őt tartották a legtehetségesebb magyar politikusnak. (Kovács Béla mellett. Kovácsot kiiktatták a kommunisták 1947-ben, amúgy sem volt „nyerő pozícióban” kiszagdaként.) Kétségtelen: Rajk mellett a legismertebb „hazai”. Kádár különleges alkat: nem sok beszédű, mint a városi-középosztálybéli mozgalmárok többsége. Hallgatag, nem barátkozó természetű. Nem tudják róla, igaz-e, amivel Gerő már 1945-ben megvádolja: a Béképártot fölöslegesen számolta fel (1944. szeptember). Ki kellett volna tartania... Moszkvából legalábbis így nézett ki. Nem először marasztalják el őt a moszkoviták. 1933-ban letartóztatása és börtönbe zárása idején leváltják Moszkvából nemcsak a Kommunista Ifjúság Szövetsége titkárságáról, hanem ki is zárják a pártból. Mert a börtönben „gyanúsán” viselkedett. Börtön után (1935-től, ekkor 23 éves) belvárosi szocdem szervezetben „mozgalmi munkát” végez. Szakmája is van. Nem csak mozgalmár. A Népfront korában cseperedik emberré, amikor a kommunistáknak meg kellett tanulniuk becsülni a nem kommunistákat. A „kis Schvarz” és a „kis Juhász” emlegetése állítólag élete végéig a kisemberek ismeretének fontosságát idézte megszólalásaiban.

Határozott és kemény egyéniség. Belügyminiszterként részt vesz a Rajk-per előkészítésében – ezt Rákosi és ellenségei is tudják –, de 1950-ben kéri felmentését. Fegyelmezett pártmunkás. Igazi műszerész. Az értelmiséget nem érti, de tiszteli. Hobbijairól csak annyit tudni, hogy szívesen sakkozik. Semmi más szenvedélye nincs a dohányzáson kívül. Nem foglal írásba semmit, nem ír alá. Csak ami funkciójából szükséges. A szószátyárnak tűnő városi intellektuális kommunisták nem is méltatják figyelemre. 1951-ben a volt illegális kommunistákkal együtt tartóztatják le. Életfogytiglanra ítélik. Három év magánzárka. A sajtójainak börtönében. Soha nem vall arról, mi foglalkoztatta a börtönben. Amikor kiszabadul (1954), fegyelmezetten viselkedik, nem szövetkezik senkivel. Magányos marad. Korábban (1946) PB-tag, most csak úgy kerül a KV üléseire, hogy 1955 júliusa óta Pest megyei első titkár.

Először Nagy Imre kizárásakor szólal meg, ellenzi azt. Elvből. (Nagy Imrében egyébként ugyanazt a moszkovitát látja, mint Rákosiban, s nehezen viseli, hogy Nagy kormányra kerülése után moszkovitákkal veszi körül magát, közöttük Farkas Mihállyal. Újabb érv: a szovjet titkosszolgálat Magyarországon is uralkodik.)

Második megszólalása 1956. március 12-én, a KV ülésén, miután Rákosi beszámolóját a PB visszadobta: ő nem tud olyan vezetőség ülésén részt venni, ahol kezdet kell fogni Farkas Mihállyal, akinek a kezéhez vér tapad. (Rákosi örül, hogy nem róla beszélnek. A többiek azért örülnek, hogy végre valaki mer mondani valamit.) Hirtelen mögé zárkóznak fel Rákosi és Farkas ellenségei. A KV-en belül ő lesz az egyetlen, akit Rákosi ellenpólusának tartanak. (Nagy Imre meglepő módon őt javasolja első titkárnak Rákosival szemben 1955 márciusában.) A szovjet nagykövet, a sztálinista Andropov nem kedveli, a „jobboldal” és a helyi (azaz nacionalista) irányzat képviselőjeként tartja számon. (Nem is tud róla semmit jelenteni, mert Kádár nem fecseg négy szemközt, mint a többi magyar vezető.) Még annak is ellenáll, hogy 1956. áprilisban a KV Kádárt a PB-be javasolja. Rákosi látványos, Moszkvából irányított bukása kell ahhoz, hogy Kádár bekerüljön a PB-be, s hogy titkár legyen. Mindenki az első titkári pozícióba várja, maga Rákosi, sőt Gerő is őt javasolja. Helyette – állítólag először magyar döntéssel – a PB Gerőt választja. Aki megfelelően szürke és helytartó típus. (Nemcsak a szovjet, hanem általában az érdekcsoportok, ha dönthetnek, szeretik a szürke, megbízhatóan szolgáló egyéniségeket.) Tény: Kádár „lemaradása” az első titkári posztról, a júliusi változások nagy csalódása volt. Legalábbis a politizáló reformkommunisták számára. Akik ismerték. Még nagyobb, mint hogy Nagy Imrét nem helyezték vissza a miniszterelnökségbe...

G. F.

Kádár János, 1955

Árvíz a Mohácsi-szigetnél

hívására a lakosság 90 millió 100 ezer forintot adott össze az árvízkárosultak megsegítésére.

március 12–13. Az MDP KV kibővített ülésén Rákosi Mátyás beszámol az SZKP XX. kongresszusáról. Szerinte az MDP politikája megfelel a XX. kongresszus irányvonalának. A KV ülésén heves vita bontakozik ki a beszámoló felett. A megyei és országos szintű pártvezetők – és részben a lakosság is – tudnak Hruscsov Sztálint és a törvénytelenégeket leleplező beszédéről. Kádár János, aki 1954 júliusában szabadult a börtönből, s ekkor a pest megyei pártbizottság első titkára, vezeti a törvénytelenégek elleni kritikásokat. Javaslatára bizottságot küldenek ki Farkas Mihály ügyének kivizsgálására. A KV határozata a törvényesség, a kollektív vezetés, a szocialista törvényesség, a Hazafias Népfront erősítése mellett szól, de hangsúlyozva az 1955. márciusi határozat érvényességét a „jobboldali torzítások”-tól. (Ez a határozat ítélte el Nagy Imre politikáját és ennek következtében mondott le Nagy Imre /1955. március 28./, majd fosztották meg pártfunkcióitól /április 14./ és váltották le a miniszterelnökségről /április 18./ Végül Rákosi ígéri, hogy a még letartóztatásban lévő szociáldemokrata vezetőket szabadon engedik.

március 14. A könnyűipari miniszter 1/1956. számú rendelete legalizálja a drótozó-foltozó, üveges, köszörűs, nap- és esernyőjavító, üstfoltozó, teknővájó vándoriparos tevékenységet.

március közepe. A Népművészeti Intézet munkatársai megkezdik a magyarországi nemzetiségek táncgyományaainak gyűjtését.

március 16. 1945 óta először játszották a Zeneakadémián Bartók II. zongoraversenyét.

március 17. Budapesten tartja első nyilvános rendezvényét a DISZ Petőfi Kör, amely lényegében a volt Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége tagjainak találkozója.

március 19–május 3. Az ENSZ leszerelési albizottságának londoni ülése az Egyesült Államok, a Szovjetunió, Fran-